

ORFELINATUL ÎN PERIOADA SOVIETICĂ: O COPILĂRIE TERIFIANTĂ

THE ORPHANAGE DURING THE SOVIET PERIOD: A TERRIFYING CHILDHOOD

CZU: 82.09

<https://doi.org/10.59295/spd2024u.25>**Lia BOTNARI,**

ORCID: 0009-0006-1879-0639

e-mail: liabotnari.vieru@gmail.com

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova

Summary. *The communist political system, whose educational priorities lie directly in the transformation of the new man into a “Soviet comrade” is not an exception in this respect. The educational models to which children were subjected in order to be properly indoctrinated are detailed in postmodern novels that we will use as illustrative sources in this respect, the Glass Garden by Tatiana Tibuleac and Satisfaction by Mihaela Perciun. The central characters of these narratives can be studied in various aspects of their childhood evolution at the orphanage, as well as of their subsequent becoming. Both Lastocika and Reghina can be analyzed in terms of the formal education they received at the children’s home, but also outside it, of aspirations, informal education manifested through the entourage of which they were part, of the system of values that have been inoculated to them etc. The new aspects of these narratives that allow their qualification as postmodernist texts will also be highlighted throughout this article, as well as the direct influence of the orphanage space on the becoming of these characters.*

Keywords: *manipulation, ideology, character, Soviet childhood, postmodernism.*

INTRODUCERE

Fenomenul literar românesc, dar și cel basarabean mai ales, s-a confruntat după perioada comunistă, într-o mare măsură, cu o criză identitară care pune în discuție pe de o parte noțiunea de valoare a unui text literar interpretat din perspectiva canonului estetic, iar pe de altă parte, cu servilismul autorului față de puterea sovietică și reușita! (sau nu) de a se detașa de acest servilism în textul său literar. În același timp, ținând cont de evenimentele social-istorice, literatura este nevoită să renunțe la aspectul ficțional, dat fiind faptul că interesul cititorilor era legat de exprimarea realistă a traumei sociale determinată de aspectul politic.

Motiv pentru care „societatea românească postrevoluționară este una în care conștientizări ca *individ, persoană, privat sau istorie personală* abia sunt regăsite și se redefinesc pe un fundal cenușiu al unei vine morale colective de a fi acceptat umilința, teroarea și dezumanizarea provocate de regimul dictatorial” [1, p.9]. În continua căutare de teme și valențe ale interpretării, aspecte ale construcției personajului literar, ale ficțiunii și nonficțiunii, atestăm în ultimele decenii o preocupare tot mai intensă pentru aspectul bi-

ograficului, dar și valorificarea temei copilăriei drept „revenirea la un spațiu regenerativ, securizant, un spațiu al refacerii sinelui plinar, neconstrâns, care poate înnobila ideea compromisă de literatură, redând scriitorului un capital de simpatie și refăcând relația de încredere dintre acesta și cititor” [1, p.9].

MATERIALE ȘI METODE

Pentru acest studiu am ales două narațiuni care nu ne prezintă decât fragmentar și rudimentar copilăria în varianta ei arhetipală, drept o Arcadie, ce se asociază cu naturalețea, libertatea, lipsa constrângerilor sociale sau armonia cu sine și cu lumea. Dimpotrivă, în aceste texte, copilăria nu este idealizată, nu reprezintă tărâmul paradiziac, ci devine un bun prematur pierdut. Schimbările sociale și politice, perestroika și bulversarea populației se pierd pe fundalul unor drame personale, ce se intensifică prin abandonul părinților, bulingul, experiența negativă a orfelinatului, apariția unei mame vitrege, activitatea de sticlăreasă, furturi, violuri și suiciduri.

Modelările educaționale la care erau supuși copiii pentru a fi îndoctrinați corespunzător sunt redată amănunțit în romanele postmoderniste pe care le vom utiliza drept surse de ilustrare în acest sens, *Grădina de sticlă* de Tatiana Țibuleac și *Satisfacție* de Mihaela Perciun. Personajele centrale ale acestor narațiuni pot fi studiate sub diverse aspecte ale evoluției copilăriei lor la orfelinat, dar și al devenirii lor ulterioare. Atât Lastocika, personajul Tatianeii Țibuleac, cât și Reghina, protagonistă romanului Mihaelei Perciun, pot fi analizate din punct de vedere al educației formale/informale primite la casa de copii și la școală, dar și în afara acestora, al aspirațiilor, al anturajului din care au făcut parte, al sistemului de valori care le-a fost inoculat etc.

Personajul principal al narațiunii Tatianeii Țibuleac are dimensiuni ancorate temporal și spațial: se fac trimiteri la realități istorice precum: activitatea de colectare a sticlelor, reformele lui Gorbaciov, legea antialcoolului, *perestroika* (reconstrucția economică a societății sovietice) și *glasnost* (deschiderea politică –transparentă), precum și avaria de la Cernobîl, limbajul corespunzător perioadei sau descrierile unui Chișinău sovietic. În același timp, drama interioară prin care trece copila o rup din aceste realități și o „transportă” într-o atemporalitate desăvârșită, prezentându-ne un personaj înstrăinat, singur, suferind, un abandonat pe o insula pustie.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În continuare, ne vom axa pe niște piloni fundamentali pentru transformarea ulterioară a personajului, care evoluează în dependență de factorii externi precum: orfelinatul, mama adoptivă, munca de sticlăreasă, școala și mahalaua. Pentru formarea viitoarei personalități toposul are un impact deosebit, iar în romanul *Grădina de sticlă*, Lastocika își prezintă orfelinatul în permanentă comparație cu noua locuință, casa Tamarei Pavlovna: „Dormisem exact pe mijloc [...]. Cinci fete ar fi încăput lângă mine dacă ne-am fi culcat toate de-a curmezișul [...]. La internat aveam doar o pătură. A mea mirosea a șoareci,

dar se putea și mai rău” [2, p. 9]. Observăm că se insistă mult pe asemenea comparații dintre orfelinat și noua casă, nu atât pentru a descrie *toposul*, ci mai degrabă pentru a prezenta o semi-lume, guvernată de legi proprii și de reflectarea minuțioasă, graduală a raporturilor dintre copiii orfani și membrii comunității.

Deopotrivă încântător în viața copilei ni se prezintă dejunul acelei prime zile, cu un gust amăru comparativ cu ceea ce se întâmpla la casa de copii. Realitatea este sugerată aluziv și secvențial: „Am mâncat în trei rânduri și s-a făcut amiază. Ceaiul ei avea miros, pâinea – unt, untul – miere. De la prea mult a început să mă doară în stânga” [2, p. 9-10]. Atmosfera casei este una călduroasă și primitoare, imaginea focului de gaz arzând comparat cu un nufăr albastru, vocea radioului care emana frumos *любовь, любовь, любовь*, dar mai presus de toate chipul zâmbitor al bătrânei oferea siguranța și liniștea după care tânjea fata la orfelinat. În lucrarea *Poetica spațiului*, Gaston Bachelard argumentează necesitatea insistenței asupra descrierii amănunțite a casei copilăriei, dat fiind faptul că „evocând amintirile casei, le adăugăm valori de vis, nu suntem niciodată adevărați istorici, suntem totdeauna puțin poeți și emoția noastră nu traduce poate decât poezie pierdută” [3, p. 38].

Și nu atât schimbările financiare o bucurau pe Lastocika, cât sentimentul apartenenței, noul statut pe care l-a obținut copila și care stârnește implicit și o nouă fobie: aceea de a nu mai fi abandonată! „M-am ridicat din pat având mamă. Ce mirare să nu mai fiu orfană, ce frică să nu ajung din nou într-o secundă” [2, p. 9]. Această primă impresie avea să fie una dintre cele mai luminoase din copilăria ulterioară a fetei, iar relevantă pentru comparația dintre orfelinat și noua locuință este și prima baie:

„O cadă plină, plină [...]. Nu cheltuisem niciodată atâta apă curată. Prima apă, o numeam la internat și o țineam la spălat fața – dedesuptul. Din haine, doar chiloții se spălau cu prima apă. Restul se spăla cu apa a doua, podelele – cu apa a treia. Încălțăminte cu ce rămânea. Rapănul îl turnam la tufele de măceș ale directoarei” [2, p. 12].

Baia din noua locuință îi apare orfanei drept o imagine idealizată, cu faianța-i albastră, cu floare albastră și mijlocul albastru, toate atât de frumoase și promițătoare ale unui viitor luminos și senin. Frica de a nu fi întoarsă îi inundă sufletul și o determină să fie extrem de atentă: să nu zgârâie cada, să nu impută apa, să se înmoaie cuminte. Totuși impresia perfecțiunii anterioare este ștersă de apariția mamei adoptive cu bureta în mână care a întors-o „pe toate părțile, ca pe o rochie nouă, căutând defectele” [2, p. 12]. Această realitate, precum și chinurile prin care trece la orfelitat o ajută să-și creeze propriile legi pe care să le urmeze pe parcursul existenței sale: *Dacă te bate – rabdă. Dacă nu te hrănește – rabdă. Dacă nu poți răbda – plânger pe ascuns*. În felul acesta, „ființa adăpostită sensibilizează limitele adăpostului său. Ea trăiește casa [chiar orfelinat fiind] în realitatea ei și în virtualitatea ei, prin gând și prin visuri” [3, p. 37].

Referindu-se la spațiul identificat într-un text, Lăcrămioara Petrescu afirma: „Natura *metonimică* se relevă cu deosebire, atunci când mediul/ habitatul/ spațiul „descriu” pe locuitor, îl „explică”, îl substituie, îl demască. Reciproc, spațiul poartă amprenta tendințelor ascunse, a aspirațiilor personale nenumite, „tușele” unui tablou în devenire al

personajului” [4, p. 49-50]. Încercări de a-și cizela caracterul o fac destul de încăpățânată: dacă își propune ceva, este necesar să-și atingă țelul: „Era orașul plin de meserii pentru oameni fără studii. Eu n-aveam de ales. Sau doctor, sau nimic” [2, p. 132].

Romanul Tatianeii Țîbuleac – bildungsroman confesiv al evoluției personajului Las-tocika – oferă un „spațiu” impunător aspectului formativ/ informativ, adică școlii. În această pepenieră socială, „mecanismul ideologic extrem de bine pus la punct – indiferent de coloratura sa politică – substituie realului o ficțiune construită după toate regulile *utopiei* (ca gen literar)” afirmă Carmen Mușat în lucrarea *Perspective asupra romanului românesc postmodern și alte ficțiuni teoretice* [5, p.165]. Fapt explicat prin tendința de unificare a viziunii asupra lumii impusă de partid, or această atitudine dobândește statutul de adevăr absolut prin simplul fapt că este acceptată și înaintată de partid și predată ulterior în instituțiile educaționale.

În lucrarea *Ordinea discursului: Un discurs despre discurs*, Michel Foucault afirmă: „Orice sistem de educație este o manieră politică de a menține sau de a modifica apropierea discursurilor (odată cu puterile și cunoașterile pe care acestea le implică)” [6, p.38]. Nu face excepție în acest sens nici sistemul politic comunist, al cărui priorități educaționale constau nemijlocit în transformarea omului nou în **tovarăș sovietic**. Prima impresie despre școala: învățătoarea face distincție între elevi, îi discreditează și le împarte manualele după o ierarhizare prestabilită. Se aseamnă cu un internat, doar că nu are gratii, deși inițial se visa eminentă, în scurt timp a înțeles că mai avea încă zece ani până la libertate. Parte integrată a studiului o constituia educația politică: octombrismul, pioneratul, comsomolul:

„Avem toți stelute. Câte un punct roșu pe câte o inimă de copil. Devenisem octombrică și puteam iubi deschis. Pe Lenin îmi era mai ușor să-l iubesc decât pe femeia ce mă hrănea și mă îmbrăca. Eram mândră de steaua mea. O scoteam din piept de zece ori pe zi ca să-i verific acul. Începusem să-l înțeleg pe Zahar Antonovici și grija lui pentru medaliile. Dă-i omului mic o insignă, o hârtie cu ștampilă și se va simți erou într-o secundă. În pauze ne întreteam la spus cât de tare îl iubim pe Lenin. Eu îl iubesc cât toate planetele. Eu îl iubesc cum iubesc Patria. Ca pe Anul Nou! Copii proști. Nici părinții, de fapt, nu erau mai deștepți. După lecții duceam toate neghiobiile acelea acasă. „Mamă, eu îl iubesc pe Vladimir Ilici Lenin mai tare ca pe tine!”, i-a spus Maricica maică-sii. „Așa și trebuie, Maricica, Lenin e mai presus ca mama”, i-a răspuns ea” [2, p. 72].

Identificăm caracterul dublicitar al politicii impuse de partid: pe de o parte *realitatea*, căci individul se zbate din greu să supraviețuiască, iar pe de altă parte *utopia* în care se plasează proiectul „societății socialiste multilateral dezvoltate”, în care nu este nevoie de nimic altceva decât de o formă lipsită de conținut, de un individ depersonalizat prin îndoctrinarea ideologică. De aici și „incompatibilitatea structurală dintre utopia comunistă a societății perfecte, uniformă și imuabilă, și polimorfismul imperfect și tocmai de aceea perfectibil al realității pune în evidență viciul de fond al oricărei doctrine totalitare: confuzia – cu repercusiuni tragice asupra ființelor umane – între ficțiunea politică și realitatea social istorică” [5, p. 166]. Denaturarea realității, limbajul de lemn, utilizat după

formula preconcepțută a mișcării politice care își dorea tovarășul sovietic un brav urmaș al partidului și nu neapărat un ilustru urmaș inteligent, fapt ce constituie un pilon căruia îi raportăm permanent societatea prezentată în acest text.

Pe de altă parte, analizând romanul Mihaelei Perciun, identificăm încă din incipit un personaj dezorientat, speriat și introvert, dat fiind faptul că lumea juvenilă de la orfelinat este una mult mai dură decât cea din afară acestui spațiu: „*Broasca*. Porecla i se lipise chiar în prima zi de orfelinat. Unii copii mai câinoși, alții mai puțin, dar toți, de cum au văzut-o, i-au zis *broasca*” [7, p. 8] sau „Resimți imediat duritatea sticlei și puterea loviturii. Făcu pe dânsa de durere, și fără să se vaiete, fără să scoată un scâncet se retrase în patul ei, lăsând urme umede pe pardoselă. Nu mâna, nu buricele degetelor, sufletul o durea în toată adâncimea lui. Nu au avut până atunci oglindă în baie. Nu se văzuse niciodată” [7, p. 8].

Studiată sub această perspectivă, a chipului lipsit de frumusețe, nu este de mirare că porecla primită o jignează profund pe Reghina, mai ales că acest animal îi stârnea oroare prin hidoșenia sa și frică, în același timp. Deși situația precară în care se afla nu depindea strict de discipolii acestui orfelinat, căci transferată fiind în altă parte, lucrurile nu s-au îmbunătățit cu nimic:

„A răbdat de foame, până a înțeles care sunt regulile noii *case* [...]. Terciul din ovăz cu pleavă, ciorba cu două-trei fasole și câteva fire de varză nu prezentau mare interes. Pâinea era cea râvnită de toți. Își dorea și ea măcar o felie, pe care s-o ronțăie seara în pat, sub plapumă, unde să n-o deranjeze nimeni. Cineva mereu îi fura porția” [7, p. 9].

Nici lupta corp la corp cu hoța porției de pâine nu a clarificat lucrurile, deși încercările au fost crâncene. Limbajul de un realism dezarmant, lipsa artificiilor stilistice, dar și absența eufemismelor întrebuințate de către autoare scoate în evidență toată mizeria condiției umane care, în pofida vârstei, luptă pe viață și pe moarte pentru a-și câștiga drepturile în condițiile create, bătaia soldându-se cu gestul intimidant de murdărire a fetei cu păr tuns scurt cu tot ce putu să dibuiască Reghina din closet. De aceea, apariția ulterioară a educatoarei care o smunci de păr să meargă în cancelarie, zmulgându-i zdravăn din podoaba capilară, fără a considera necesar să înțeleagă natura conflictului, nu făcu decât să înrăutățească lucrurile. Fata cu care se bătu Reghina a fost găsită „spânzurată cu colanul halatului în cuierul de la capătul patului” Reghinei, fapt ce o afectă foarte mult pe eroină.

Totuși, incidentul respectiv nu avusese anumite „rezolvări”, dat fiind faptul că acest caz al „celeia spânzurată fu mușamalizat, pentru că spânzurata era orfană, ca și Reghina, de alt fel. Nu era unicul caz de acest gen și l-au trecut sub tăcere. *Copiii au psihicul slab, nu prea rezistă stresurilor și presiunilor*, fusese explicația pedagogilor” [7, p. 10]. Scurta secvență narativă de incursiune într-o copilărie traumatizantă, în care fusese intimidată neavând mare vină, devine unul dintre motivele pentru care personajul Reghina ajunge atât de avidă să se impună. În acest sens, îi vine în ajutor puterea politică care oferea spațiu propice tuturor celor care aveau dorința de a-și „turna” colegii/vecinii/conaționali în oricare chestiune interpretată măcar tangențial drept sabotaj al conducerii și al nerespectării ordinii publice.

„Frustrările copilăriei se implantaseră definitiv în ea, transformând-o într-un ghem invulnerabil, imun la orice zeflema venită din partea colegilor. Urâtă, dar foarte ambițioasă, visa să ajungă sus, undeva, într-un post... măcar și în fruntea unui comitet raional, pe care să-l conducă cu mână de fier. Știa să se impună. Învățase asta din copilărie” [7, p. 10].

Motiv pentru care, își demonstra potențialul prin obligațiuni concrete și sarcini directe. Directorul orfelinatului îi asculta „noutățile” cu carnețelul în mână când venea să-și toarne colegii. Conlucrase fructuos și cu secretarul organizației consumoliste din școală – Luchian Ilici, cel care îi inoculase perspicacitatea de a fi atentă la tot ce se întâmplă în jur: *ce ai mai auzit? ce ai mai văzut?* și toate pentru a se răzbuna pe colegile care au făcut-o cândva broască sau care erau mai frumoase decât dânsa. Nu este de mirare că ura care își găsește adăpost în sufletul personajului îi acaparează oricare spațiul liber, scutind-o, ulterior, de puterea de a iubi, de a se iubi și de a se lăsa iubită.

În acest sens, scrierii *Satisfacție* a Mihaelei Perciun i se poate atribui noțiunea de roman al *fluxului de conștiință*, datorită faptului că vocea naratoarei, deși detașată la prima vedere de fabula pe care o relatează, utilizează pe larg monologul interior al eroilor, adică pune accentul principal pe „explorarea nivelurilor preverbale ale conștiinței, cu scopul mai cu seamă de a dezvălui ființa psihică a personajelor” [8, p.37]. În acest context, considerăm oportună remarca lui Liviu Petrescu din monografia *Poetica postmodernismului* cu referire la „impunerea codului postmodernist, [în așa fel încât] paradigma sincerității începe să se demodeze simțurilor” [9, p.52]. Odată ajunsă matură, cu un post remarcant în viața politică a raionului, Reghina Ivanovna tinde să uite cu desăvârșire de propria obârșie, să nu se afle deloc de unde provine:

„Își amintea foarte vag de o femeie corpulentă, chiar voluminoasă, care o culcase într-un pătuț și care îi porunci cu asprime să doarmă. Nu ține minte cine, și dacă, a luat-o în brațe când s-a trezit din somn. Își amintește foarte vag de țarcul cu copiii murdari, puturoși. Toaletele publice, îi trezeau, cu brutalitate, acele teribile amintiri olfactive” [7, p. 20].

Nu este de mirare de ce, în asemenea condiții în care și-a creat propriul caracter și a luptat cu toate forțele și prin toate modalitățile posibile și imposibile, Reghina nu este capabilă să se atașeze de cineva, de oricine, chiar și de propriul copil. Lipsa afecțiunii pe care nu a avut-o deloc în copilărie iese la iveală prin atitudinea față de micuța Elvira: „Amețită de iureșul ascensiunii, absorbită de grijile pentru succesele și reușitele raionului, uitase să-i dea progeniturii sale educația aleasă la care visase. Uitase și pentru că nici ea, la timpul ei, n-a beneficiat de o educație deosebită,... și uite cât de sus a ajuns!” [7, p. 28].

În acest context, de bun augur sunt creșele-grădiniță cu program prelungit, care nu se deosebeau prea mult de școlile de tip internat, în care copiii erau încredințați unor oameni străini pentru cinci zile în săptămână. Un mare noroc pentru părinții supraocupați cu treburile statului sau lipsiți cu desăvârșire de instinctul matern, precum Reghina Ivanovna sau cei cu munca pe schimburi. Nu întâmplător asemenea instituții erau asaltate de numeroasele solicitări din partea părinților.

Desigur că atitudinea față de lamentările micuței Elvira o oboseau cu desăvârșire: lipsită de dragostea părintească la rândul său, Reghina nu era în stare să înțeleagă, să empatizeze, să compătimizească pe cineva. O exaspereau până și poveștile de noapte bună pe care nu le spune fetei din cauza faptului că nu le cunoștea: „Nimeni nu-i citise vreuna, iar când învățase literele – n-a avut cărți. Acum, dacă ar dori – le-ar avea pe cele mai frumoase, dar nu mai vrea, n-o mai interesează poveștile. A crescut și fără alintăturile și mângâierile de noapte bună! Va crește și Elvira! Era sigură că va crește” [7, p. 29]. După grădinița-creșă cu program prelungit, copila își va urma studiile la o școală normală, în care educația patriotică era la ordinea zilei încă de la începutul anului școlar. Urma pregătirea pentru sărbătoarea națională din 7 noiembrie, ce marca aniversarea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, în cadrul căreia fiecare elev era primit în rândul octombrelor, motiv pentru care mulți dintre ei se străduiau să învețe foarte bine, pentru a fi nominalizați drept șefi de *zvenou* sau de steluță.

„Cu câtă mândrie infantilă își savurau șefia peste alții patru! Iată când și iată unde începea lupta pentru o carieră strălucită în cadrul partidului comunist. Altele nu existau. Cariera, laudele și medaliile cântăreau mai greu decât fiică-sa. Realiză că o urăște și își motiva abil sentimentul: *Cum să n-o urăști dacă-i rea?*” [7, p. 29].

CONCLUZII

Deși inițial împărtășesc aceeași soartă, cea a copiilor abandonați de către părinți din varii motive, atestăm că anumite detalii ale devenirii lor le deosebesc cu desăvârșire și le situează la poli total diferiți în calitate de personaje fictive ale romanelor realiste contemporane. Atât Lastocika, cât și Reghina sunt, în fond, afectate profund de traiul lor la orfelinat, marcate psihologic de încălcările și neputința de a-și schimba cumva destinul, iată de ce toposul acesta, cel al orfelinatului, cu propriile legi și abateri de la normă, își lasă amprenta asupra personalității eroinelor noastre în cel mai terifiant mod posibil. Aflate în imposibilitatea de a-și revendica dreptatea și drepturile elementare, fetele luptă cum și cu ce pot pentru a-și apăra viața și intimitatea, trecând la propriu peste capete sau îndurând și răbdând mult prea multe nedreptăți. Iar cititorilor, în acest sens, nu le rămâne decât să fie martori neputincioși ai suferințelor acestor copii ai nimănui!

REFERINȚE

1. Mihalache, Ștefania, *Copilăria: reconstituiri literare după 1989*, Pitești, editura Paralela 45, 2019, 372p. ISBN 978-973-47-3133-6
2. Țibuleac, Tatiana, *Grădina de sticlă*, Chișinău, editura Cartier, ed. II, 2018, 188 p. ISBN 978-9975-86-285-1
3. Bachelard, Gaston, *Poetica spațiului*, trad. Irina Bădescu, Pitești București, editura Paralela 45, 2003, 270 p. ISBN 973-593-824-3
4. Petrescu, Lăcrămioara, *Scena romanului*, Iași, editura Juminia, 2005, 175p. ISBN 973-37-115-2

5. Mușat, Carmen, *Perspective asupra romanului românesc postmodern și alte ficțiuni teoretice*, Pitești, editura Paralela 45, 1998, 195 p. ISBN 9739433219
6. Foucault, Michel, *Ordinea discursului: un discurs despre discurs*, trad. Ciprian Tudor, editura Eurosong & book, București, 1998, 60 p.
7. Perciun, Mihaela, *Satisfacție*, editura Junimea, Iași, 2020, 159 p. ISBN 978-973-37-2355-4
8. Lukács, Georg, *Teoria romanului*, O încercare istorico-filozofică privitoare la formele marii literaturi epice, trad. Viorica Nișcov, București, Editura Univers, 1977, 154p.
9. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Pitești, editura Paralela 45, 1998, 175p. ISBN 973-9291-82-1